

8. ZBIORY BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ KUL WARSZTATEM PRACY BADACZA ANTYKU (Lublin, 28 V 2013)

Zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej KUL warsztatem pracy badacza antyku to tytuł ogólnopolskiego sympozjum, które miało miejsce 28 V 2013 r. w Czytelni Teologiczno-Filozoficznej w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL przy ul. Chopina 27. Jego pomysłodawcą i organizatorem była dr Anna Zmorzanka.

Obrady rozpoczęły się o godz. 9.00 wystąpieniem dyrektora BU KUL, kustosa dypl. Barbary Zezuli, która witając uczestników sympozjum szczególnie ciepłe słowa skierowała do prelegentów przybyłych z różnych ośrodków akademickich: UG, UAM, UŁ, UMCS i KUL oraz z Instytutu Teologicznego w Wilnie. Po niej głos zabrał prorektor KUL, prof. dr hab. Krzysztof Narecki, który – gratulując pomysłu takiego sympozjum – zauważył, że biblioteka już od czasów antycznych jest miejscem, gdzie „wydobywa się skarby”, czyli otwiera zamknięte księgi, a „udostępnienie książki, możliwe dzięki żmudnej kwerendzie nad nią, umożliwi dotarcie do cennej wiedzy, a tym samym rozwój nauki i kultury”. Wyraził też nadzieję, że sympozjum, które otwiera, będzie początkiem cyklu, kontynuowanego w przyszłości. Dr A. Zmorzanka podziękowała Prorektorowi za otwarcie sympozjum i poprosiła ks. dr Grzegorza Barana (KUL) o poprowadzenie pierwszej sesji obrad, który podejmując się tego zadania przytoczył na wstępie słowa umieszczone na frontonie jednej z bibliotek: „To tutaj umarli żyją, to tutaj umarli przemawiają.” Wyraził też nadzieję, że dzięki przedstawionym referatom będzie możliwe poznanie naukowych aspektów biblioteki. Następnie zaprosił do wygłaszania prelekcji.

Tytuł pierwszego referatu to: *Rola zasobów bibliotecznych w pracy leksykografa. Z doświadczeń filologa klasycznego i redaktora „Encyklopedii katolickiej”*. Wygłosił go dr Robert Sawa (Instytut Leksykograficzny KUL), który swojemu wystąpieniu nadał charakter osobistych refleksji. Na wstępie wspomniął początki swojej pracy w dziale bibliograficznym redakcji EK, którą rozpoczął w 1990 roku. Wiązało się to z poznaniem katalogów, a nawet magazynów, które w jego wyobraźni przybierały postać nieogarnionego labiryntu, jak w powieści Umberto Eco *Imię róży*. W rzeczywistości – jak stwierdził – w Bibliotece panowała atmosfera wsparcia i życzliwości, którą wprowadzała osoba ówczesnego jej dyrektora p. Andrzeja Paluchowskiego. Prelegent wspomniął, iż pierwszym hasłem jakie zredagował był biogram Horacy. Praca nad nim, a później nad innymi, prowadziła przez kolejne działy Czytelni Głównej i Teologicznej, gdzie sięgał do serii wydań źródłowych, leksykonów łacińskich i greckich, starożytnych i średniowiecznych (często przydatne okazały się, jak podkreślił, słowniki pod red. M. Plezi i Z. Abramowiczówny, a także serie patrystyczne, np. „Sources Chrétiennes”). Na koniec podkreślił, iż zbiory BU KUL okazały się bezcenne w uzupełnianiu bibliografii do haseł, stanowiącej jeden z wymogów naukowego charakteru tekstu.

Drugi referat wygłosił ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek (KUL), inicjator serii „Nowy Komentarz Biblijny”. Tytuł jego wystąpienia brzmiał: *Polskie komentarze biblijne w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL*. W pierwszej części referatu wyjaśnił, jakie cechy posiada komentarz biblijny jako gatunek literacki, jaka jest rola komentatora, jak byli nastawieni do komentarzy biblijnych starożytni badacze (Herakleon i Orygenes), a także kiedy chrześcijanin powinien korzystać z komentarza biblijnego

(posłużył się tutaj metaforą, stwierdzając, iż: „tekst biblijny jest oknem i zwierciadłem, a komentator otwiera okno i trzyma zwierciadło”). Druga część referatu dotyczyła szczegółowego przeglądu komentarzy biblijnych znajdujących się w zbiorach BU KUL, zwłaszcza tych, które – jak powiedział – przeszły już do lamusa historii, jak np. prace ks. Waleriana Serwantowskiego czy ks. Filipa Nereusza Golańskiego.

Następnie głos zabrała dr Ewa Osek (KUL), która wygłosiła referat pt. *Edycje tekstów klasycznych i słowniki w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL*. W przeciwieństwie do poprzedników Prelegentka przedstawiła krytyczne spojrzenie na funkcjonowanie Biblioteki, wyodrębniając trzy zagadnienia. Pierwszy punkt dotyczył oczekiwań filologa klasycznego od każdej biblioteki, a mianowicie swobodnego dostępu do: słowników greckich i łacińskich, pomocy encyklopedycznych, tekstów klasycznych greckich i łacińskich, zwłaszcza w wersji editio maior, wydań papirusów, inskrypcji, tekstów źródłowych oraz specjalistycznych czasopism. Punkt drugi dotyczył zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej KUL. Prelegentka pochwaliła znajdujący się tutaj zasób słowników i encyklopedii specjalistycznych. Zwróciła natomiast uwagę na braki ważnych czasopism, bądź ich niekompletność (np. „Zeitschrift für Papirologie und Epigraphik” gromadzonej tylko do 2003 r.). Nadto zauważyła, iż Biblioteka od 2003 r. zaprzestała też kupowania wznowień tekstów źródłowych. Zasugerowała, że rozwiązaniem tego problemu może być uzupełnienie serii i czasopism kserokopiami. W punkcie trzecim dr E. Osek poruszyła kwestię reprografii, sugerując m.in. że (pracownikom naukowym) powinno się umożliwić darmowe kopiowanie zbiorów. Na koniec Prelegentka wyraziła swój osobisty sentyment do Biblioteki KUL i jej pracowników, zaś szczególną wdzięczność dla ks. prof. S. Longosza za pomoc w docieraniu do rzadkich tytułów książek.

Dr Henryk Kowalski (UMCS), specjalizujący się w badaniach nad historią religii rzymskiej, wygłosił referat pt. *Zbiory Biblioteki uniwersyteckiej KUL w badaniach nad religią rzymską*. Na wstępie wspominał o trzech badaczach: prof. T. Zielińskim, prof. R. Ganszyńcu i prof. M. Popławskim jako filarach w badaniach nad religiami antycznymi. Podkreślił, iż od czasów, w których uczeni ci tworzyli (gdym dostępne było niekiedy jedynie streszczenie jakiegoś dzieła – o czym świadczy wypowiedź M. Popławskiego we *Wstępie* do najnowszego wznowienia *Bellum Romanum. Sakralność wojny i prawa rzymskiego*, Lublin 2011) zasoby bibliotek bardzo się wzbogaciły. Przechodząc do zasadniczej części wystąpienia, Prelegent przedstawił główne nurty w badaniach nad religią rzymską (od filologicznych, poprzez socjologię religii, religioznawstwo, do psychologii religii), ich rozwój oraz prace dokumentujące te dociekania. Wspominał, że przed kilkunastu laty Biblioteka KUL była znacznie lepiej zaopatrzona pod względem tej literatury niż UMCS, dlatego też był częstym bywalcem w gmachu przy ul. Chopina 27. Tutaj bowiem znajdowały się podstawowe źródła i opracowania na miarę ówczesnego poziomu badań (np. opracowania J. Millera, A. Domaszewskiego, F. Altheima, *Thesaurus Cultus et Rituum Antiquorum* i inne). Na koniec skierował słowa uznania pod adresem Dyrekcji BU KUL za zakup programu Journal Storage. Według niego był to praktyczny pomysł i krok w stronę niezbędnej transformacji Biblioteki, przystosowującej ją do funkcjonowania w dobrej formie elektronicznych czasopism i internetowych baz danych.

Po tym wystąpieniu prowadzący sesję, ks. dr G. Baran, otworzył dyskusję. Pierwszy głos należał do ks. prof. Stanisława Longosza, który odniósł się do kilku zagadnień: m. in. do roli bibliografii w pracach naukowych (kwestia poruszana w wypo-

wiedziach dr R. Sawy i ks. prof. A. Paciorka). Podkreślił, że warto ją doceniać, gdyż zawiera wszystko, co zostało już odkryte. Przypomniał, iż w badaniach nad antykiem chrześcijańskim cenne mogą być polskie bibliografie (przykładem jest drukowana w „Vox Patrum” *Polska bibliografia antyku chrześcijańskiego*). W kontekście wypowiedzi dr E. Osek na temat braków w pozycjach czasopism i książek ks. Profesor zachęcił badaczy, aby sami informowali dyrekcję biblioteki o zapotrzebowaniu na konkretne tytuły. Wspominał, że sam często postulował u ówczesnego dyrektora, p. A. Paluchowskiego, o zakup nowych serii patrystycznych, dzięki czemu Biblioteka Uniwersytecka posiada obecnie najlepiej zaopatrzoną w tej dziedzinie księgozbiór w Polsce. Na koniec, wyrażając (m.in. w kontekście końcowej wypowiedzi dr. H. Kowalskiego) swoją opinię na temat tendencji współczesnego społeczeństwa do korzystania w coraz większym stopniu z elektronicznych form tekstu, powiedział, że uniwersytet nie powinien ulegać tylko modnym trendom, ale być miejscem, gdzie są dostępne tradycyjne wydania książkowe; elektroniczne formy tekstu mogą być jedynie dodatkiem. Z kolei dyrektor BU KUL, B. Zezula, powiedziała, że jedną z największych trudności w aktualizowaniu księgozbioru jest brak środków finansowych. Przypomniała, że pracownicy naukowcy mają możliwość typowania książek do zakupu za pośrednictwem formularzy dostępnych na stronach internetowych Biblioteki. Poinformowała też, że planowane jest wznowienie funkcjonowania punktu ksera z ramienia Fundacji Rozwoju KUL. Dr A. Zmorzanka dodała, że będzie także możliwość kopiowania tekstów poprzez robienie zdjęć własnym aparatem bez lampy błyskowej. Wspomniała nadto, iż nie każda forma książki elektronicznej zasługuje na zainteresowanie; posłużyła się tutaj przykładem wydawnictwa Brepols oferującego elektroniczne wydanie „Corpus Christianorum. Series Latina”, które nie uwzględniało aparatu krytycznego. Natomiast ks. prof. A. Paciorek (po wyrażeniu przez A. Zmorzankę aprobaty dla przedstawienia polskich, najstarszych komentarzy biblijnych znajdujących się w zbiorach Biblioteki), uzupełnił wiadomości na temat powstania serii „Wielkich Komentarzy Biblijnych”, zawierających ekskursy. Sentymentalnego kolorytu nadał obradom głos p. Franciszka Chwalewskiego, emerytowanego kierownika Czytelni, który przed laty osobiście uczestniczył w przywożeniu zbiorów prof. M. Popławskiego do Biblioteki.

Po krótkiej przerwie referat pt. *Zbiory BU KUL jako warsztat pracy redaktora publikacji patrystycznych* wygłosił ks. prof. S. Longosz (KUL). Swoje wystąpienie rozpoczął od stwierdzenia, iż w czasach komunistycznych Biblioteka Uniwersytecka KUL była określana przez badaczy antyku chrześcijańskiego jako „El Dorado patrystyczne”, ze względu na najbogatszy zbiór czasopism o tej tematyce. Biblioteka (traktowana wtedy jako oaza myśli niezależnej) otrzymywała wówczas – jak przypominał – w dużych ilościach dary książkowe napływające zarówno z kraju jak i z zagranicy, które znacznie wzbogaciły zbiory. Pewną rolę odegrali też sami patrologowie; on sam przez szereg lat współpracował z Dyrekcją BU KUL, zgłaszając propozycje zakupu publikacji ze „swojej dziedziny”. Dzięki m.in. jego staraniom – powiedział z dumą – w Polsce patrystyczne zbiory BU KUL mogą konkurować tylko z księgozbiorem ks. prof. M. Starowieyskiego w Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie. Następnie ks. prof. Longosz bardzo dokładnie przedstawił schemat podziału patrologii, jaki funkcjonuje w Czytelni Teologiczno-Filozoficznej oraz historię powstawania tego działu. Na tym tle scharakteryzował znajdujące się w jego ramach zbiory. Na koniec podkreślił, że dzięki warsztatowi jaki stwarza Biblioteka, powstac

mogło i rozwinąć się czasopismo o randze międzynarodowej, jakim jest „Vox Patrum”, nagrodzone w 2012 r. nagrodą „Feniks”.

Prof. Bogusław Górka (UG) podzielił się swymi refleksjami w referacie pt. *Od Ewangelii św. Jana do literatury patrystycznej – moja przygoda z Biblioteką Uniwersytecką KUL*. Prelegent nawiązał głównie do swojej pracy w Czytelniach BU KUL oraz do „perypetii” z tym związanych, przedstawiając je – jak powiedział – z perspektywy badacza z odległego ośrodka uniwersyteckiego. Wspomnił o kilku wizytach w Bibliotece, jakie odbył w trakcie swojej naukowej kariery (od pracy doktorskiej po profesurę). Porównał je do „lat tłustych”, w czasie których składał jednorazowo zamówienia nawet na 100 pozycji, uzyskując pozwolenie od Dyrekcji na specjalną drogę ich realizacji. Prof. B. Górka powiedział, że tak dobra organizacja pracy bardzo usprawniła i przyspieszyła jego badania, których rezultatem było odkrycie nowego zagadnienia. Prelegent nazwał je „ideą inicjacji w Nowym Testamencie”, którą analizował w oparciu o „dłuższe zakończenie Ewangelii św. Marka”. Owocem tych kilkudniowych pobytów w Czytelni Teologicznej – dodał – były kolejne prace naukowe oraz kilkanaście książek dotyczących tematu „dłuższego zakończenia Ewangelii św. Marka”, które powstały na bazie materiałów zebranych w BU KUL.

Z powodu nieobecności kolejnego referenta ks. prof. Antoniego Swobody (UAM), jego pisemną wypowiedź pt. *Z jakich źródeł i opracowań skorzystać może w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL filolog klasyczny z Poznania* odczytał dr G. Baran. Wypowiedź ks. prof. Swobody dotyczyła jego pracy nad książką *Kobieta, żona i matka w pismach św. Augustyna* oraz związanych z tym jego wizyt w BU KUL. Autor podkreślił, iż źródła potrzebne do pracy nad tym tematem (zwłaszcza teksty źródłowe, czasopisma oraz bibliografię dotyczącą tego zagadnienia, których listę podał) odnalazł w Czytelni Teologicznej. Sesję poranną zakończyła „wycieczka” do Czytelni Zbiorów Specjalnych, gdzie dr Arkadiusz Adamczyk – kierownik tego Oddziału, przedstawił najstarsze druki, zawierające teksty pisarzy starożytnych. Wśród nich były m.in. pergamin z Listem św. Piotra oraz reprint zwoju Jozuego.

O godz. 15.00 rozpoczęła się druga sesja, której przewodniczył ks. prof. dr hab. Tomasz Duma (KUL). Pierwszą prelegentką była dr Tatiana Krynicka (UG), która wygłosiła referat pt. *Z Lublina do Hispalis: badania nad spuścizną Izydora z Sewilli w BU KUL*. Wykład ten był ubarwiony wieloma poetyckimi przykładami i osobistymi wspomnieniami dotyczącymi jej kontaktów z Biblioteką. Prelegentka doceniła przede wszystkim wartość biblioteki jako warsztatu badawczego, przytaczając m.in. słowa pewnego uczonego: „Uczeni kształcą się w szkołach, ale rodzą się w bibliotece” oraz słowa ukraińskiego poety: „Książki to morska głębina. Człowiek, który zanurzy się w nich tak głęboko, że sięgnie dna, zazna wielu trudów, lecz zdobędzie przedziwne perły”. Następnie powiedziała, że książki pomagają odnaleźć się w świecie, a zarazem same tworzą świat pełen zagadek, w którym możemy się zgubić, dlatego potrzebny jest przewodnik. Takie warunki i klimat odnalazła – jak podkreśliła – w Czytelni Teologicznej, gdzie wybrała przedmiot swojej rozprawy doktorskiej, która dotyczyła twórczości Izydora z Sewilli. O jej wyborze zdecydował – jak stwierdziła – podziw dla tego Ojca Kościoła, m.in. za to, że stworzył *Etymologie* – ówczesną encyklopedię, próbę uporządkowania wiedzy. Na koniec dr T. Krynicka wymieniła tytuły serii, słowników, opracowań oraz czasopism patrystycznych, które stanowiły materiał naukowy jej pracy doktorskiej, a które znalazła w najlepiej – jej zdaniem – zaopatrzonej bibliotece, w BU KUL.

Osobisty charakter miało również wystąpienie kolejnego prelegenta – ks. prof. Stanisława Koczwały (Instytut Teologiczny, Wilno), który zaprezentował *Znaczenie zasobów tekstów źródłowych i opracowań BU KUL w przedstawieniu zagadnienia prymatu Kościoła rzymskiego w starożytności*. Na wstępie Prelegent przytoczył myśl, która w jednej ze starożytnych bibliotek zachęcała do korzystania z jej zbiorów: „Jeśli masz chęć, by w Bożym zgłębiać się prawie, to możesz czytać księgi, usiadłszy na ławie”. Następnie przeszedł do wspomnień, kiedy to był częstym gościem w Czytelni Teologicznej, porównując jej klimat, do nastroju tworzonego przez światła w starożytnych katakumbach. Powiedział: „Czytelnia Teologiczna była swoistym sanktuarium, w którym można było obcować z wielkimi luminarzami starożytnej wiedzy, odkrywać fascynujący świat antyku, obfitujący w wydarzenia wyznaczające życie kontynentu na długie wieki. Niebywałym udogodnieniem w «kulowskiej» Bibliotece było to, że w jednym pomieszczeniu można było wziąć do ręki dzieła wschodnich i zachodnich historyków”. Przykładem lektury, na którą ks. Profesor zwrócił uwagę była korespondencja prowadzona pomiędzy Rzymem i Konstantynopolem, stanowiąca zapis ówczesnej, wyrafinowanej dyplomacji. Na koniec stwierdził, że bibliotekę tworzą przede wszystkim ludzie; specjalne wyrazy wdzięczności złożył p. Marii Figarskiej i p. Elżbiecie Kołtunowskiej.

Z kolei prof. Piotr Kochanek (KUL) wygłosił referat na temat: *Biblioteka KUL jako warsztat pracy bizantynisty*. Zaznaczył, że pomimo braków (zwłaszcza w literaturze wydawanej w Grecji i na Bałkanach) BU KUL posiada najbogatszy księgozbiór książek i czasopism z tego zakresu. Według Prelegenta, poziom biblioteki wpływa na poziom publikacji naukowych, które powstają, stąd też nie można przecenić jej roli w procesie badawczym. Możliwości, jakie stwarza biblioteka – kontynuował – zależą od: stanu działu bibliograficznego, posiadanych wydawnictw źródłowych, zaopatrzenia w specjalistyczne serie wydawnicze i fachowe czasopisma oraz księgozbioru pomocniczego. Następnie prof. P. Kochanek omówił zawartość księgozbioru z punktu widzenia bizantynologa. W swoim wykazie uwzględnił m. in. wydawnictwa źródłowe (np. „Corpus Christianorum. Series graeca”, „Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium” i inne), serie wydawnicze (np. „Subsidia Hagiographica” i inne), czasopisma („Acta Orientalia”, „Adamantius”, „Analecta Bollandiana” i inne) oraz książki (najbardziej okazały zbiór ważnych opracowań pochodzący z okresu PRL, gdy do Biblioteki napływały dary (por. P. Kochanek, *Możliwości studiów bizantynologicznych na bazie Biblioteki Uniwersyteckiej KUL*, VoxP 24:2004, t. 46-47, 873-881).

Hagiografia bizantyjska – kierunki badań i zaplecze badawcze to tytuł kolejnego referatu, który wygłosił dr Andrzej Frejlich (UMCS). Na wstępie zaznaczył, że zaplecze badawcze hagiografii bizantyjskiej zostało omówione przez przedmówcę, dlatego też ograniczy się do przedstawienia najnowszych kierunków w badaniach w tej dziedzinie. Dr A. Frejlich omówił punkty zwrotne w najnowszej historii hagiografii bizantyjskiej i dokonania badaczy, którzy wpłynęli na rozwój tego kierunku (m. in. dokonania Petera Brauna, Alexandra Kashdana, Henry’ego P. Maguire’a, Ihora Szewczenko). Na koniec podjął kwestię dostępności ich prac w BU KUL.

W czasie przeznaczonym na dyskusję padły pytania i komentarze dotyczące aktualnych problemów nie tylko z dziedziny badań nad antykiem. Pierwszy z dyskutantów, ks. prof. Longosz, wyraził uznanie dla wysokiego poziomu znajomości literatury (dotyczącej prymatu rzymskiego) ks. prof. S. Koczwały oraz podkreślił, że jej poznanie w tak szerokim zakresie mogło być możliwe jedynie w Bibliotece KUL. Ks. prof.

Longosz poruszył też kwestię bizantynistyki na KUL-u. Mianowicie wspomniał, że w latach 80-tych należał do Komisji Bizantynistycznej i na spotkaniach ciągle dziwiono się, że w Lublinie – ośrodku najbardziej wysuniętym na Wschód – nie ma tego kierunku. Ks. prof. zaznaczył, że mamy świetną bazę w Bibliotece, z której przez lata korzystali badacze z Uniwersytetu Łódzkiego – największego ośrodka bizantynistyki w Polsce. Dodał też, że istnienie powstałej nie tak dawno Katedry Historii Bizancjum obecnie jest zagrożone. Z kolei dr A. Zmorzanka odbiegając nieco od głównego tematu sympozjum, wyraziła swoje zainteresowanie nową książką ks. prof. Koczwały pt. „Z głębi dziejów” (która otrzymała nominację do nagrody „Feniks”) oraz jego audycjami radiowo-telewizyjnymi, w których propaguje ideę Polski Jagiellońskiej.

Po krótkiej przerwie zaprezentowano jeszcze trzy referaty. Pierwszy wystąpił dr Krzysztof Cichoń (UŁ), który przedstawił *Znaczenie badań nad antykiem dla opisu kultury współczesnej*. Bogato ilustrowany wykład dotyczył fali zainteresowań antykiem we współczesnych badaniach nad kulturą. Prelegent demonstrował i omawiał przykłady dzieł sztuki, obrazujące najnowsze nurty (np. postmodernizm), które sięgają do antycznych pojęć. Podkreślił, że powrót do kanonów (metoda *ad fontes*) to posługiwanie się antycznymi terminami (np. *thymos*), uzyskującymi jednakże we współczesnym kontekście inne znaczenie. Celem tego zabiegu jest próba zrozumienia świata lub pokazanie, że jest to niemożliwe. Według Prelegenta, który sam posługuje się tą metodą, jest to niekiedy jedyna droga do zinterpretowania współczesnego dzieła sztuki. Albowiem – jak zauważył w konkluzji – w postmodernizmie rzeczywistość jest płynna, nieogarniona, nieopisywalna – „jak tysiąc otwartych książek”.

Kolejny prelegent, dr Arkadiusz Adamczuk, kierownik Czytelni Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, przedstawił referat pt. *Oddział Zbiorów Specjalnych BU KUL dla badaczy antyku*. Zaprezentował on najciekawsze z punktu widzenia badacza antyku oraz historyka sztuki starodruki z księgozbioru tego Oddziału. Prelegent zwrócił uwagę m.in. na spuściznę naukową prof. M. Popławskiego (filologa klasycznego, absolwenta uniwersytetu w Petersburgu, wykładowcy KUL) opracowaną w 35 sygnaturach. Omówił także renesansowe wydania starożytnych tekstów (choć BU KUL nie posiada pierwodruków z tamtego czasu, tylko reprinty). Na koniec zwrócił uwagę na dawne bibliografie, m.in. na dzieło J.A. Fabriciusa: *Bibliotheca Graeca* i *Bibliotheca Latina*. Wykładowi Prelegenta towarzyszył pokaz multimedialny.

Ostatni wykład pt. *Coptica, czyli o słownikach, podręcznikach do nauki języka, tekstach źródłowych i albumach* wygłosiła dr Anna Zmorzanka (BU KUL). Prelegentka omówiła warsztat pracy nad językiem i literaturą koptyjską, znajdujący się w Bibliotece KUL: słowniki językowe, podręczniki do nauki języka koptyjskiego, teksty źródłowe (zapowiedziała też, że katalogi kodeksów koptyjskich i katalogi sztuki koptyjskiej zostaną przedstawione w wersji drukowanej wykładu). Wskazała na znajdującą się w zbiorach BU KUL i prawie kompletną serię „Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium”, w ramach której wydawane są teksty koptyjskie. Prelegentka zauważyła, że znajomość języka koptyjskiego umożliwia też badania nad gnozą i gnostycyzmem. Zwróciła tutaj uwagę na wkład Polaków w tej dziedzinie. Jako przykład podała wydane w seriach „Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy” i „Studia Antiquitatis Christianae. Series Nova”, w których ukazały się teksty z Nag Hammadi oraz *Ewangelię Judasza* w przekładzie ks. prof. W. Myszora.

W czasie przeznaczonym na pytania i komentarze prof. Wanda Wawro (KUL) wyraziła swoją satysfakcję z uczestnictwa w sympozjum o tej tematyce. Szczególną

uwagę zwróciła na wykład prof. P. Kochanka w rozwój polskiej bizantynistyki. Powiedziała też, że jej zdaniem prezentacja pasji naukowych na tego typu symposium posiada znaczenie także pedagogiczne, wpływa bowiem na rozwój nauk humanistycznych.

W podsumowaniu A. Zmorzanka podziękowała prelegentom za przybycie i wygłoszenie prelekcji, słuchaczom za obecność i pytania, a pracownikom Czytelni Ogólnej i Teologiczno-Filozoficznej za pomoc w przygotowaniu symposium. Dodała, że sesje miały za cel promowanie zbiorów Biblioteki KUL, antyku klasycznego i chrześcijańskiego oraz związków starożytności z myślą późniejszych wieków. Na koniec podkreśliła (przytaczając słowa jednego ze stałych czytelników), że „zawód bibliotekarza jest służbą książkom w najlepszym tego słowa znaczeniu”.

W wykładach sesji przedpołudniowej wzięło udział 62 słuchaczy, zaś w sesji popołudniowej – 30 uczestników. Prelegenci wygłaszali referaty, których treści często motywowały do pytań, dyskusji, a także wspomnień o charakterze anegdotycznym, których przedmiotem były osoby, historia Biblioteki i jej aktualne problemy oraz perspektywy. W sumie przedstawiono 13 referatów; jedna prelekcja nie została wygłoszona. Symposium towarzyszyła wystawa o tym samym tytule, prezentująca zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej KUL w holu wystawowym na IV piętrze.

Joanna Zasempa – Lublin, BU KUL

9. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA: ŚWIĘTY CESARZ KONSTANTYN I CHRZEŚCIJAŃSTWO (Nisz, 31 V – 2 VI 2013)

Cesarz Konstantyn Wielki urodził się w starożytnym Naissus. Obecnie jest to średniej wielkości miasto Nisz (ok. 200 tys. mieszkańców) w południowej Serbii, dla którego mieszkańców osoba Konstantyna jest powodem do chluby i elementem tożsamości tak samo ważnym, jak np. Kopernik dla Torunia, czy Szekspir dla Stratford-upon-Avon. Cesarz umieszczony jest nawet w herbie miasta, spogląda też na mieszkańców z murali i plakatów, a w sklepach można kupić jego figurki, a nawet czekoladki tłoczone na wzór cesarskich solidów. Nic więc dziwnego, że 1700. rocznica bitwy na Moście Mulwijskim oraz wydania Edyktu Mediolańskiego stała się dobrą okazją do różnych celebracji jubileuszowych, których kulminacja nastąpiła na przełomie maja i czerwca 2013 r., z racji tego, że 3 czerwca w Kościele prawosławnym przypada wspomnienie liturgiczne św. Konstantyna (21 maja według kalendarza juliańskiego). Międzynarodowa Konferencja Naukowa: *Święty cesarz Konstantyn i chrześcijaństwo* (*Saint Emperor Constantine and Christianity*) stanowiła jeden z elementów tych obchodów, obok takich wydarzeń jak występy zespołów folklorystycznych czy (również międzynarodowy) turniej koszykarski o Puchar Konstantyna.

Organizatorzy starali się o to, by konferencji nadać jak najwyższą rangę. Jej międzynarodowość nie była tylko nominalna: swój udział zgłosiło prawie 150 badaczy z Europy, Ameryki Północnej i Australii. Nie wszyscy jednak dotarli osobiście do Serbii. Być może wpływ na to miał fakt wydania publikacji konferencyjnej już przed konferencją? Samo wydawnictwo wygląda zaś monumentalnie – dwa opasłe tomy (*Saint Emperor Constantine and Christianity. International Conference commemorating the 1700th Anniversary of the Edict of Milan* [Niš, 31 V - 2 VI 2013], vol. 1-2,